

กฎหมายกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทย

The Laws has about something come to which the senator of Thailand

นิมิต วุฒิอินทร์¹

Nimit Wuttiin¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากฎหมายกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทย ในส่วนที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย และเป็นแนวทางในการเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งวุฒิสภาของประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่เป็นประชาธิปไตย เนื่องจากประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทำให้สมาชิกวุฒิสภาที่ได้มานั้นไม่สามารถเข้าใจความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส หรือประเทศญี่ปุ่น การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งจากประชาชน

ข้อเสนอแนะว่า (1) ให้มีการเลือกตั้งโดยตรงกำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดละ 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น ทั้งประเทศ 152 คน เป็นตัวแทนของแต่ละจังหวัดการเลือกตั้งโดยตรงระบบเดียวกันกับของประเทศสหรัฐอเมริกา (2) กำหนดคุณสมบัติผู้รับสมัครไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกด้านกฎหมาย เนื่องจากอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่หลักในการกลั่นกรองกฎหมายที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอเข้าสภา จึงจำเป็นต้องให้ผู้มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมายมาทำหน้าที่กลั่นกรอง (3) ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจะต้องไม่เกี่ยวข้องอย่างหนึ่งอย่างใดกับพรรคการเมือง หรือเครือญาติฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดของนักการเมือง เพื่อป้องกันการมีส่วนได้เสียในการกลั่นกรองกฎหมาย

คำสำคัญ : สมาชิกวุฒิสภา, การเลือกตั้ง, การได้มา

Abstract

This research objectives are to study legal measure for about something come to which the senator of Thailand compares with foreign countries law in the part will

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Teacher of Law Program, Department of Law, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

to make people participates in in country administration which will correspond democracy pillar and in rows suggestion meditation has corrected to add pertaining to law something comes to which the senate of Thailand be manner quality research.

The findings of the study show that something to come to which the senator of Thailand areas kingdom Thai constitution B.E.2560 don't be the democracy because of people has no the share in senator election has made the senator that comes to that cannot understand the being of people which when compare with The United States of America France republic or Japan something get come to which the senator is from an election from people.

The suggestion that (1) have an election directly fix to have province senator vacates 2 persons total up the amount whole both of 152 a person an agent of each election province directly same system with of The United States of America (2) fix receiver qualification applies for to don't lower side law doctorate because of the authority and function of the senator dare to at a pillar in law sifting that the House of Representatives present to reach a council , how is then have to give person omniscient the three side the law come to perform sift (3) senator candidate will must unrelated bend to roast with the political party one faction which relative of a politician for protect participating gains and lose in law sifting.

Keywords: senator , election , acquisition

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดอำนาจสูงสุดของรัฐแบ่งแยกออกเป็นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ พร้อมทั้งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจในรูปแบบรัฐสภา ในปัจจุบันแบ่งออกเป็นสองสภา คือจะประกอบด้วยสภาหนึ่งเรียกว่า สภาล่าง หรือสภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง และอีกสภาหนึ่งเรียกว่า สภาสูง หรือวุฒิสภา มาจากการแต่งตั้ง หรือเลือกตั้ง หรือสรรหาแต่งตั้ง หรือวิธีแบบผสม ซึ่งขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ (หยุด แสงอุทัย, 2538 : 1)

นับแต่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ ก็ได้บัญญัติให้ใช้รูปแบบการปกครองทั้งแบบสภาเดียว และสองสภา ในส่วนสภาล่างหรือสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะมีอำนาจหน้าที่และที่มาที่ชัดเจนคือ มีอำนาจหน้าที่หลักด้านนิติบัญญัติ มีการเสนอร่างกฎหมาย พิจารณากฎหมาย ด้านคานอำนาจและถ่วงดุลอำนาจฝ่ายบริหาร มีการเสนอญัตติเพื่อขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี

เป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ เป็นต้น และสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะมีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ส่วนวุฒิสภาหรือสภาสูงนั้น จะมีอำนาจหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมายเป็นหลัก และมีที่มาจากการแต่งตั้งเป็นส่วนใหญ่ (สมยศ เชื้อไทย, 2549 : 17-19) เมื่อมีการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมาแนวคิดเรื่องอำนาจหน้าที่และที่มาของสมาชิกวุฒิสภาได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีการกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง จำนวน 200 คน ให้มีอำนาจหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย ตรวจสอบ แต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ให้อำนาจวุฒิสภาเป็นสภาตรวจสอบ นอกเหนือไปจากการใช้อำนาจในการกลั่นกรองกฎหมาย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 121) ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 150 คน (มาตรา 111) และกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไว้ 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 การเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในแต่ละจังหวัด ในแต่ละจังหวัดจะมีสมาชิกวุฒิสภาได้จังหวัดละ 1 คนโดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้หนึ่งเสียงและให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ในส่วนการหาเสียงเลือกตั้งสามารถทำได้เฉพาะที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาเท่านั้น (มาตรา 112) และวิธีที่ 2 การสรรหา โดยให้มีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 113) ดำเนินการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา เท่าจำนวน 150 คน หักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง (มาตรา 114) อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามาตรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 อำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ การกลั่นกรองร่างกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว อำนาจควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร โดยกระบวนการตั้งกระทู้ถาม การอภิปรายทั่วไป มีอำนาจหน้าที่เลือกสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ และเลือกสมาชิกหรือบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำการพิจารณาพิเคราะห์ข้อสงสัย หรือศึกษาเรื่องใดๆ อำนาจหน้าที่ด้านการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อำนาจหน้าที่ด้านการเลือกหรือให้ความเห็นชอบบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและศาลอันเป็นไปตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติ อำนาจหน้าที่ด้านการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550)

ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้จำนวนและที่มาของวุฒิสภาไว้สองช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามบทเฉพาะกาลที่กำหนดให้วุฒิสภามีจำนวน 250 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ถวายคำแนะนำ โดยมาจากการดำเนินการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาของคณะกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 50 คน และมาจากการคัดเลือกของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 194 คน รวมกับผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (มาตรา 269) ส่วนในช่วงที่ 2 คือ เมื่อพ้นระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งดังกล่าวแล้วให้วุฒิสภามีจำนวน 200 คน ซึ่ง

มาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 107)

อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามาตรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นอกจากตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญคือการให้ความเห็นชอบ ผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การให้ความเห็นชอบกรรมการการเลือกตั้ง การให้ความเห็นชอบผู้ตรวจการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ การให้ความเห็นชอบกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือมีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติในวุฒิสภา และในบทเฉพาะกาลยังเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และให้คณะรัฐมนตรีแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาเพื่อทราบทุกสามเดือน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 270) เมื่อเปรียบเทียบการได้มาซึ่งวุฒิสภามาตรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540, 2550 และ 2560 จึงปรากฏว่า รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง จำนวน 200 คน ประชาชนสามารถใช้สิทธิเสรีภาพของตนเองในการคัดเลือกสมาชิกวุฒิสภาได้เอง รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามาจากการผสมผสาน จำนวน 150 คน จากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในแต่ละจังหวัด จังหวัดละ 1 คน รวมกับคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาจากองค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นจำทำที่ยังไม่ครบจำนวน 150 คน จึงเป็นการได้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งเลือกโดยตรงจากประชาชนส่วนหนึ่งกับได้มาโดยการสรรหาอีกส่วนหนึ่ง ในส่วนรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กำหนดไว้ว่าวาระเริ่มแรก ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 250 คน มาจากการคัดเลือกตามขั้นตอนของคณะรักษาความสงบแห่งชาติเพียงอย่างเดียว ทำให้ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้แทนของตนเข้าไปบริหารประเทศ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การได้มาของสมาชิกวุฒิสภามาตรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับจะแตกต่างกัน ซึ่งแต่ละฉบับควรจะมียกข้อยกเว้นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้แทนของตนเข้าไปบริหารประเทศ เนื่องจากผู้ที่ประชาชนคัดเลือกเข้าไปจะรู้ซึ่งถึงปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริงในแต่ละภูมิภาค ผู้วิจัยจึงขอทำการวิจัยเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศเพื่อความเป็นประชาธิปไตยในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทยในส่วนที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย
2. เพื่อศึกษากฎหมายกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
4. เพื่อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งวุฒิสภาของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาและวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต บทความในวารสาร ตำราต่างๆทั้งของต่างประเทศ และ ของไทย และการหาข้อมูลภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคลากร ที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในส่วนของวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์ ในเชิงลึก ด้วยการออกแบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูล ในประเด็นที่กำหนด ผสมผสานกับแบบปลายเปิด (Opened Form) เพื่อเปิดกว้างให้แสดงความคิดเห็นนอกเหนือ ประเด็นที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูล ในเชิงลึกที่มีความเหมาะสมภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัย คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จะประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูล ที่ได้จากเอกสารโดยการรวบรวมจากแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 ในส่วนของการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาทั้งของไทยและต่างประเทศ

การเก็บรวบรวมข้อมูล จะต้องกระทำทั้งข้อมูล ปฐมภูมิ (Primary Data) จากภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ บุคคลกรผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการค้นคว้า จาก เอกสาร วารสาร งานวิจัย ตำรา หนังสือ วิชาการ ตั๋วบทกฎหมายต่างๆ กฎ ระเบียบ แนวคำพิพากษาของศาล วารสาร นิตยสาร รายงานข้อมูลทางสถิติเอกสาร บทความทางวิชาการ หนังสือพิมพ์ และงานทางวิจัยทางเว็บไซต์ ทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูล ศึกษาเอกสารกฎหมาย

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์ ภายใต้สมมติฐาน ของการวิจัย และ กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกบุคลากร ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์จริง ในลักษณะเชิงลึก

ขั้นตอนที่ 5 รวบรวมข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลกรตัวอย่าง

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์กฎหมายกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทย โดยรูปแบบการได้มาของวุฒิสภาที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยกับความสอดคล้องตามหลักประชาธิปไตยจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาของสมาชิกวุฒิสภา ฝ่ายบริหารและองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยที่เกี่ยวข้องได้ใช้บริหารและปกครองประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามหลัก นิติธรรมต่อไป ปัญหาที่มีการถกเถียงและวิพากษ์วิจารณ์กันมากคือ การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันว่า มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยหรือไม่ เพียงใด ซึ่งปัญหานี้จะได้สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการได้มาของสมาชิกวุฒิสภาให้มีความเหมาะสมต่อไป

สมาชิกวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรต่างก็มีหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ และรัฐธรรมนูญก็ได้กำหนดให้สภาทั้งสองทำหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชน แต่ในทางปฏิบัติแล้วปรากฏว่าสภาทั้งสองมีวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกภาพที่แตกต่างกัน กล่าวคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีมาจากการเลือกตั้ง ส่วนสมาชิกวุฒิสภากลับมีที่มาจากการแต่งตั้งซึ่งไปสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยและหลักความเป็นผู้แทนปวงชน การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของต่างประเทศส่วนใหญ่แล้วจะมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งอาจโดยวิธีการเลือกตั้งทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ วิธีการดังกล่าวทำให้ได้ตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยอีกด้วย ดังนั้นเพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาของไทยทำหน้าที่และมีสถานะเป็น ตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง และสามารถทำงานได้อย่างอิสระตามวัตถุประสงค์ของการมีวุฒิสภาดังเช่นนานาประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ให้มีสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 200 คน โดยการการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง การเลือกตั้งใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ในกรณีที่จังหวัดใดมีสมาชิกวุฒิสภาได้มากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับจนครบจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีได้ในจังหวัดนั้น เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา แต่เกิดปัญหากล่าวหาว่าเป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมือง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ให้มีสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 150 คน ซึ่งมีที่มา 2 ประเภท (1) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนจำนวน 76 คน โดยกำหนดให้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และในแต่ละจังหวัดจะมีสมาชิกวุฒิสภาได้จังหวัดละ 1 คน (2) จากการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 74 คน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

2560 วาระแรก ให้มีวุฒิสภา 250 คน มีที่มาโดยคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาคณะ และคณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้ง เป็นผู้ดำเนินการสรรหา วาระที่สอง ให้มีวุฒิสภา 200 คน มีที่มาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ด้านต่าง ๆ จึงเกิดข้อเปรียบเทียบว่ามีข้อดีข้อเสียและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา รวมทั้งการเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ดังนี้

1. ในสหราชอาณาจักรกำหนดให้สมาชิกสภาขุนนางอังกฤษมาจาก (1) ขุนนางฝ่ายศาสนา จำนวน 26 คน (2) ขุนนางฝ่ายฆราวาส แบ่งเป็นขุนนางที่ได้รับตำแหน่งโดยการสืบตระกูล จำนวน 773 คน ขุนนางที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตลอดชีวิตจำนวน 374 คน ขุนนางตุลาการคัดเลือกจำนวน 21 คน

2. สหรัฐอเมริกา รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา กำหนดจำนวนสมาชิกวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกา มี 100 คน จาก 50 มลรัฐ ๆ ละ 2 คนเท่ากันทุกมลรัฐ แนวทางการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาให้ประชาชนในแต่ละมลรัฐเป็นผู้เลือกตั้งโดยตรง มลรัฐละ 2 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 6 ปี สมาชิกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มกลุ่มที่ 1 หมดวาระสิ้นปีที่สอง กลุ่มที่ 2 หมดวาระสิ้นปีที่สี่ และกลุ่มที่ 3 หมดวาระสิ้นปีที่หก ทั้งนี้กำหนดให้จัดการเลือกตั้ง 1 ใน 3 ของสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ ๆ ทุก 2 ปี

3. สาธารณรัฐฝรั่งเศส กำหนดจำนวนสมาชิกวุฒิสภามี 321 คน มาจากประเทศฝรั่งเศส 286 คน จากจังหวัดโพ้นทะเลและดินแดนโพ้นทะเล 13 คน จากชาวฝรั่งเศสที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ 12 คน การเลือกตั้งโดยคณะผู้เลือกตั้งซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาภาค สมาชิกสภาจังหวัด และตัวแทนที่สมาชิกสภาเทศบาลตั้งขึ้นวาระ 9 ปี โดยจะมีการพ้นตำแหน่ง 1 ใน 3 ทุก ๆ 3 ปี กำหนดให้จัดการเลือกตั้ง 1 ใน 3 ของสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ ๆ ทุก 3 ปี

4. ประเทศญี่ปุ่นวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก 252 คน ในจำนวนนี้ 152 คน ได้รับการเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งซึ่งแบ่งตามเขตปกครองที่มีอยู่ 47 เขต แต่ละเขตมีผู้แทนได้ตั้งแต่ 2 – 8 คน ตามสัดส่วนของจำนวนพลเมือง ส่วนสมาชิกอีก 100 คนได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนทั่วประเทศ โดยถือว่าทั้งประเทศญี่ปุ่นเป็นเขตการเลือกตั้งเดียวกันสมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 6 ปี กึ่งหนึ่งของสมาชิกหมดวาระทุก ๆ 3 ปี ทุก ๆ 3 ปี จะมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งหนึ่ง โดยเลือกจากแต่ละเขตจำนวน 76 คน เลือกจากทั่วประเทศ 50 คน รวมเป็น 126 คน

จึงสมควรจะเปลี่ยนวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของไทยจากการแต่งตั้งมาเป็นวิธีการเลือกตั้ง การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่เหมาะสมกับประเทศไทยขณะนี้ควรให้สมาชิกวุฒิสภาได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง และจะทำการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในวันเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยวิธีการเลือกตั้งจากบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองเสนอมาโดยไม่บังคับว่าประชาชนจะต้องเลือกสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นพรรคเดียวกันและจะแบ่งสัดส่วนจำนวนของสมาชิกวุฒิสภาระหว่างพรรคตามคะแนนนิยมที่ได้รับจากประชาชน

อภิปรายผล

การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน ประชาชนในประเทศร่วมกันใช้อำนาจอธิปไตยเป็นส่วนรวม ประชาชนมีสิทธิและหน้าที่ที่จัดการปกครองประเทศ โดยมีที่ประชุมของผู้แทนประชาชนซึ่งทำหน้าที่ปกครองประเทศเรียกว่ารัฐสภา รัฐสภา จึงเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือเป็นสถาบันนิติบัญญัติ และเป็นสถาบันที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการปกครอง การบริหารของฝ่ายรัฐบาล รวมทั้งเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชน

ประเทศอังกฤษ สถาบันรัฐสภาอังกฤษเกิดจากสถานการณ์ของสังคมศักดินาที่จัดระบบความผูกพันระหว่างกษัตริย์ในฐานะผู้เป็นนายกับขุนนางในฐานะผู้ที่ครองที่ดินจากกษัตริย์ และระบบความผูกพันนี้มีทั้งสิทธิหน้าที่ที่แต่ละฝ่ายต้องยึดถือปฏิบัติ การละเว้นหรือการละเมิดสิทธิดังกล่าวก็จะนำไปสู่การขัดแย้งและการล้มเลิกความสวามิภักดิ์ระบบความผูกพันระหว่างกษัตริย์และขุนนาง รัฐสภาอังกฤษจึงเกิดขึ้นเพื่อป้องกันการขัดแย้งระหว่างกษัตริย์กับขุนนาง โดยรัฐสภาจะต้องประกอบไปด้วยขุนนางและพระระดับราชาคณะ และต่อมาได้เพิ่มผู้แทนจากชุมชนเมือง จึงกลายเป็นต้นแบบรัฐสภาอังกฤษมาถึงปัจจุบัน ในสหรัฐอเมริกา การปกครองระบบประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา เกิดจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์จากผู้อพยพจากเมืองแม่ คืออังกฤษ ที่พยายามต่อสู้ดิ้นรนเพื่อสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา และระบบการปกครองตนเองของแต่ละรัฐและชุมชนเมือง และที่พยายามต่อสู้ดิ้นรนเพื่ออิสรภาพที่ชาวอเมริกันต่อสู้เพื่อเป็นอิสรภาพจากเมืองแม่ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดระบบการปกครองระบบประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ในฝรั่งเศส การก่อกำเนิดของรัฐสภาประเทศฝรั่งเศสนั้นเกิดจากระบอบประชาธิปไตยประสบปัญหามากมายในสังคมฝรั่งเศสเริ่มต้นจากการปฏิวัติที่รุนแรง การแสวงหารูปแบบการปกครองที่ได้รับการยอมรับของคนส่วนมากประสบปัญหาที่จะหาจุดลงตัวได้ด้วยคามยากลำบากจนกระทั่งได้มีรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐที่ ซึ่งเป็นระบบผสมระหว่างระบบรัฐสภาของประเทศอังกฤษกับระบบประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา และประสบความสำเร็จจนถึงปัจจุบัน จะสังเกตเห็นว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีวิวัฒนาการตามเส้นทางที่แตกต่างกันซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส เป็นพื้นฐานที่สำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับหลักการและรูปแบบของประชาธิปไตย

ระบอบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทนในระบบรัฐสภา มีหลักใหญ่ๆ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทนในระบบรัฐสภาจะต้องประกอบไปด้วยหลักการที่สำคัญคือ การแบ่งแยกอำนาจเป็นการประกันเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้เพราะผู้ใดมีอำนาจผู้นั้นมักมีแนวโน้มในการที่จะใช้อำนาจไปในทางที่ผิด วิธีที่ดีที่สุดคือการแบ่งแยกอำนาจออกเป็น อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ หลักการมีผู้แทนราษฎรคือ การที่ประชาชนมอบอำนาจส่วนหนึ่งให้กับผู้อื่น ซึ่งแต่เดิมเป็นความคิดของชนชั้นมั่งมีที่มีบทบาททางเศรษฐกิจและการเมือง

การมีผู้แทนราษฎรจะเป็นผลดีแก่ตนคือสามารถลดอำนาจพระมหากษัตริย์ลงได้โดยการโอนอำนาจนิติบัญญัติให้กับชาติซึ่งตนเข้าทำการแทนในรัฐสภา เป็นการกีดกันประชาชนที่มีใช้พวกตนเองไม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองบริหารประเทศ แต่ปัจจุบันความจำเป็นที่จะลดโอนอำนาจพระมหากษัตริย์ และการกีดกันประชาชนไม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศได้หมดไป ความเป็นประชาธิปไตยมีความเด่นชัดขึ้น หลักการตามกฎหมายคือ การปกครองในแบบรัฐสภานี้ จำเป็นที่จะต้องดำเนินไปตามกฎเกณฑ์ที่เขียนไว้เป็นตัวบทอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร หรือดำเนินไปตามกฎเกณฑ์ที่เป็นจารีตประเพณี โดยการที่มีการยอมรับนับถือและปฏิบัติตามกฎเหล่านี้อย่างทั่วถึงกันถือได้ว่าเป็นหลักการตามกฎหมายนั้นมีการแบ่งแยกชั้นต่างๆของกฎเกณฑ์ โดยทั่วไป

ในระบบรัฐสภาโดยหลักการพื้นฐานอย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะกำหนดว่าเป็นการปกครองระบบรัฐสภาหรือไม่ โดยทั่วไปแล้วระบบรัฐสภาที่มีอยู่แต่ละระบบก็มีความแตกต่างแยกแยะออกไปมากมาย แต่ระบอบการปกครองที่จะถือว่าเป็นการปกครองระบบรัฐสภาจะต้องประกอบไปด้วยหลักการทฤษฎีที่สำคัญคือหลักทฤษฎีแห่งดุลยภาพ โดยทฤษฎีนี้จะถือว่าการปกครองระบบรัฐสภาเป็นระบบที่ได้ดุลยในการปกครองอย่างดีที่สุด โดยฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารจะต้องมีมาตรการที่จะใช้อำนาจของตนควบคู่กับอำนาจอีกฝ่ายหนึ่งอย่างได้ผล โดยรัฐสภาอาจตั้งกระทู้ถามเกี่ยวกับนโยบายหรือการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลได้ อาจขอเปิดอภิปรายลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลเป็นเหตุให้รัฐบาลต้องลาออกได้ ในทำนองเดียวกัน รัฐมนตรีก็มีสิทธิที่จะเข้าไปแถลงชี้แจงปัญหาต่างๆในการบริหารประเทศในรัฐสภาได้ และฝ่ายบริหารก็ยุบสภาได้ และหลักทฤษฎีว่าด้วยความรับผิดชอบทางการเมืองคือ เมื่อใดก็ตามที่รัฐสภาไม่ให้ความไว้วางใจ ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องรับผิดชอบทางการเมืองด้วยการลาออกจากตำแหน่งในส่วนอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ระบบนี้อำนาจศูนย์กลางจะอยู่ที่รัฐสภา เป็นศูนย์กลางของอำนาจทางการเมืองและเป็นองค์กรสูงสุดที่เป็นที่รวมเจตจำนงของประชาชนทั้งประเทศ โดยทั่วไปจะมีอำนาจหน้าที่ต่างๆ อำนาจนิติบัญญัติคือ มีหน้าที่ในการริเริ่มเสนอกฎหมาย พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหลัก กฎหมายที่สำคัญ และกฎหมายต่างๆ รวมทั้งอนุมัติใช้กฎหมายรวมทั้งการยกเลิกกฎหมายด้วย อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญคือ อำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญรวมถึงการพิจารณาอนุมัติให้มีการใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ การตีความรัฐธรรมนูญ เป็นต้น หรืออาจจะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินในการที่จะให้มีการดำเนินแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ กรณีที่รัฐสภาตกลงกันไม่ได้ประชาชนทั้งหมดจะเป็นผู้ตัดสินลงมติว่าสมควรจะให้มีการแก้ไขปัญหารัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งหลักเกณฑ์จะเป็นไปตามที่ประเทศนั้นๆ จะกำหนด อำนาจหน้าที่ในการจัดให้มีและรับรองฝ่ายบริหาร รวมทั้งการตรวจสอบ การควบคุม ตลอดจนการถอดถอนฝ่ายบริหารประเทศ สรรหาและรับรองบุคคลมาเป็นนายกรัฐมนตรีโดยให้ประมุขแต่งตั้ง และให้การรับรองโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ซึ่งบุคคลหรือคณะบุคคลที่นายกรัฐมนตรีเสนอชื่อให้ประมุขแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี ตรวจสอบควบคุมฝ่ายบริหารด้วยตรากฎหมาย หรือไม่ตรากฎหมาย ให้อำนาจตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี เปิดอภิปรายทั่วไปในเรื่องต่างๆ โดยไม่มีการลงมติตั้ง

คณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อตรวจสอบหรือติดตามการทำงานของรัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ถอดถอนนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะโดยการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ การมีส่วนในการใช้อำนาจบริหาร อำนาจการฟ้องร้องฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ อำนาจในการกำหนดหน้าที่ในการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกของตน โดยสมาชิกสภาของแต่ละประเทศจะมีสภาพอย่างไร มีคุณสมบัติประการใดแล้วแต่รัฐสภาประเทศนั้นๆ จะกำหนดไว้ อำนาจหน้าที่ในการเลือกเจ้าหน้าที่ของตนเอง เช่น ประธานสภาล่าง อำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบหรือให้สัตยาบันเรื่องสำคัญของประเทศ เช่น การลงนามสนธิสัญญา ประกาศสงคราม อำนาจหน้าที่ในเรื่องการรับฟังสะท้อนความต้องการ และความทุกข์ของประชาชนให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้รับทราบเพื่อแก้ไขปัญหาให้ ทั้งนี้ อาจเป็นการรับฟังด้วยวิธีการต่างๆ โดยสมาชิกสภา แต่ละคน โดยกลุ่มสมาชิก โดยพรรคการเมืองที่สังกัด หรืออาจโดยการตั้งคณะกรรมการต่าง คณะทำงาน จัดประชุม เพื่อศึกษาและรับฟังปัญหารวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไข อำนาจหน้าที่ในการให้ความรู้ความเข้าใจ หรือให้การศึกษาในเรื่องต่างๆ ของชาติบ้านเมือง แก่ประชาชนด้วยวิธีการต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

ในส่วนอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ เป็นการกลั่นกรองและยับยั้งกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในส่วนของร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชกำหนด ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย ถือเป็นอำนาจหน้าที่หลักของวุฒิสภา ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การตั้งกระทู้ถาม รัฐธรรมนูญ (ที่บัญญัติให้มีสองสภา) ทุกฉบับให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ในที่ประชุมวุฒิสภา การเปิดอภิปรายทั่วไป อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในการเปิดอภิปรายทั่วไป รัฐธรรมนูญ (ที่ใช้ระบบสองสภา) การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล การให้ความไว้วางใจนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน การขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ การตั้งคณะกรรมการ การให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ อำนาจหน้าที่คัดเลือก และให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กร อำนาจหน้าที่ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง จะสังเกตเห็นว่าจะเห็นว่าวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่โดยรวมเพื่อประชาชนและประเทศชาติโดยตรง ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาจึงควรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเพื่อเป็นประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยจำเป็นต้องมีการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือ ชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และ โครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับ ผลประโยชน์จากการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชน มีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผน จากส่วนกลางมา

เป็นส่วนภูมิภาค เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้นการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็น ขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนการมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมี ฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดค้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิดการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและ ประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวบ้านย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก ในส่วนระดับของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดย แบ่งเป็นกิจกรรมในตนเองในขั้นตอนใด ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ (4) การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือ ในด้านอื่น ๆ

ในส่วนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน อาศัยหลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดย ยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล หลักการจัดความขัดแย้ง ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์และความคิด จะมี อิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความขยัน ความอดทน การร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์เป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนให้ ร่วมสนับสนุนนโยบาย และเป้าหมายการดำเนินงาน และอาจก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน การให้การศึกษอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิด ของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น การให้การศึกษอบรมโดยให้ ประชาชนมีโอกาสทดลองคิด ปฏิบัติ จะช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตนเองได้ รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่าของงาน และนำไปสู่การเข้าร่วมในการพัฒนา หลักการทำงานเป็นทีม สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการ พัฒนาได้ (6) หลักการสร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการ ทำงานและทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ กรรมวิธีในการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนสามารถทำได้หลายวิธี การเข้าร่วมประชุมอภิปราย เป็นการเข้าร่วมถกปัญหาหรือเนื้อหาสาระของ แผนงานหรือโครงการพัฒนา เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน การถกเถียง เป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งตามวิถีทางประชาธิปไตยเพื่อให้ทราบถึงผลดี ผลเสียในกรณีต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลกระทบ ทั้งทางบวกและทางลบต่อความเป็นอยู่ของเขา การให้คำปรึกษาแนะนำ ประชาชนต้องร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการ บริหารโครงการเพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงของประชาชนที่ถูกผลกระทบ เข้ามีส่วนร่วม รับรู้และร่วมในการตัดสินใจและการวางแผนด้วย (4) การสำรวจ เป็นวิธีการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่อง ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง (5) การประสานงานร่วม เป็นกรรมวิธีที่ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือก ตัวแทนของกลุ่มเข้าไปเป็นแกนนำในการจัดการหรือบริหาร การจัดทัศนศึกษา เป็นการให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ จุดดำเนินการ ก่อนให้มีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง การสัมภาษณ์หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ รวมทั้งประชาชนที่ได้รับ ผลกระทบเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น การไต่สวนสาธารณะ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าร่วมแสดง ความคิดเห็นต่อนโยบาย กฎ ระเบียบในประเด็นต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยรวม การสาธิต เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจนอันจะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม การรายงานผล เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทบทวนและสะท้อนผลการตัดสินใจต่อโครงการอีกครั้งหนึ่ง หากมีการเปลี่ยนแปลงจะได้แก้ไขได้ทันที่ จะสังเกตเห็นว่ากรมมีส่วนร่วมตามทฤษฎีต่างๆจะเกี่ยวข้องกับ การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยทางอ้อม

ในส่วนของการเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการปกครองระบบแบบรัฐสภา แบบประธานาธิบดี หรือแบบประธานาธิบดีกึ่งรัฐสภาก็ตาม จะต้องมีการเลือกตั้งผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน ความหมายของการเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่ประชาชนแสวงหาทางเลือกในการปกครองและบำบัดความต้องการของตนเองเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องหรือสนับสนุนให้มีการกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งทางการเมืองหรือการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนโดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ นโยบายและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตนด้วยความคาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้นจะนำอุดมการณ์และนโยบายไปเป็นแนวนโยบายในการบริหารประเทศ และทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเองการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองการปกครองของประชาชนนั่นเองในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาก็เช่นเดียวกันเป็นผลกระทบต่อประชาชนโดยประชาชนทั่วไปในด้านประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

ในวาระแรกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้มีวุฒิสภาจำนวน 250 คน โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะคัดเลือกจากบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ดำเนินการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 50 คน จากบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาได้สรรหาจำนวน 194 คน และจากผู้ดำรงตำแหน่ง 6 ตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวไม่ได้มาจากการเลือกตั้งจากประชาชน จึงอาจไม่ได้ทำตามนโยบายส่วนมากของประชาชนเป็นการได้มาโดยไม่เป็นประชาธิปไตย

ในวาระที่สอง วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคนซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ การแบ่งกลุ่ม จำนวนกลุ่ม และคุณสมบัติของบุคคลในแต่ละกลุ่ม การสมัครและรับสมัครหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกันเอง การได้รับเลือก จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีจากแต่ละกลุ่ม ให้ดำเนินการตั้งแต่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศเพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในระดับประเทศ การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามวาระสองดังกล่าวได้มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนในกลุ่มเล็กๆ จึงอาจไม่ใช่เสียงส่วนมากของประชาชนเป็นการได้มาโดยไม่เป็นประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้เป็นประชาธิปไตยโดยแท้จริงโดยวิธีการดังนี้

1) ให้มีการเลือกตั้งโดยตรงกำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดละ 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น ทั้งประเทศ 152 คน เป็นตัวแทนของแต่ละจังหวัดการเลือกตั้งโดยตรงระบบเดียวกันกับของประเทศสหรัฐอเมริกา

2) กำหนดคุณสมบัติผู้รับสมัครไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกด้านกฎหมาย เนื่องจากอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่หลักในการกลั่นกรองกฎหมายที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอเข้าสภา จึงจำเป็นต้องให้ผู้มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมายมาทำหน้าที่กลั่นกรอง

3) ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจะต้องไม่เกี่ยวข้องอย่างหนึ่งอย่างใดกับพรรคการเมือง หรือเครือญาติฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดของนักการเมือง เพื่อป้องกันการมีส่วนได้เสียในการกลั่นกรองกฎหมาย

การ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ในความเป็นจริงยังต้องอาศัยหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรยึดหลักธรรมาภิบาล อันได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ มาร่วมกัน สร้างมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทย โดยการแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมาย ออกกฎหมาย กฎ ระเบียบ

ข้อบังคับ และ กติกาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติได้จริง และมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กรมทอ ทองธรรมชาติ. (2525). **การเมืองการปกครองไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- กรมทอ ทองธรรมชาติ. (2541). **การก่อตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง: การศึกษาเปรียบเทียบกรณีอินเดียและฟิลิปปินส์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- โกสินทร์ วงศ์สุววัฒน์. (2518). **ความเป็นมาของการปกครองในระบบรัฐสภา และระบบรัฐสภาในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, กรุงเทพฯ.
- โกสินทร์ วงศ์สุววัฒน์. (2543). **พื้นฐานรัฐศาสตร์กับการเมืองในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โกวิท พวงงาม. (2549). **ปฏิรูปการเมือง ปฏิรูปสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) : ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทมิสเตอร์ก๊อปปี จำกัด, ๒๕๔๙.
- คณิน บุญสุวรรณ. (2542). **คู่มืออ่านรัฐธรรมนูญฉบับใหม่: โครงสร้างและหลักการรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์วิชาการ.
- คณิน บุญสุวรรณ. (2551). **ทางออกประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- จุมพล หนีพพานิช บรรณาธิการ. **หลักพื้นฐานทางรัฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จรรยา สุภาพ. **หลักรัฐศาสตร์ ฉบับพิสดาร แนวทฤษฎีและประยุกต์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- จรรยา สุภาพ และคณะ. (2523). **การเมืองการปกครองยุโรป อังกฤษ ฝรั่งเศส เบนลักซ์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- จุฑารัตน์ บางยี่ขัน. (2536). **การเมืองสหรัฐอเมริกา อังกฤษและฝรั่งเศส**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตติ คุ่มครอง. (2540). **พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในกรอบรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ : ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 2 จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.